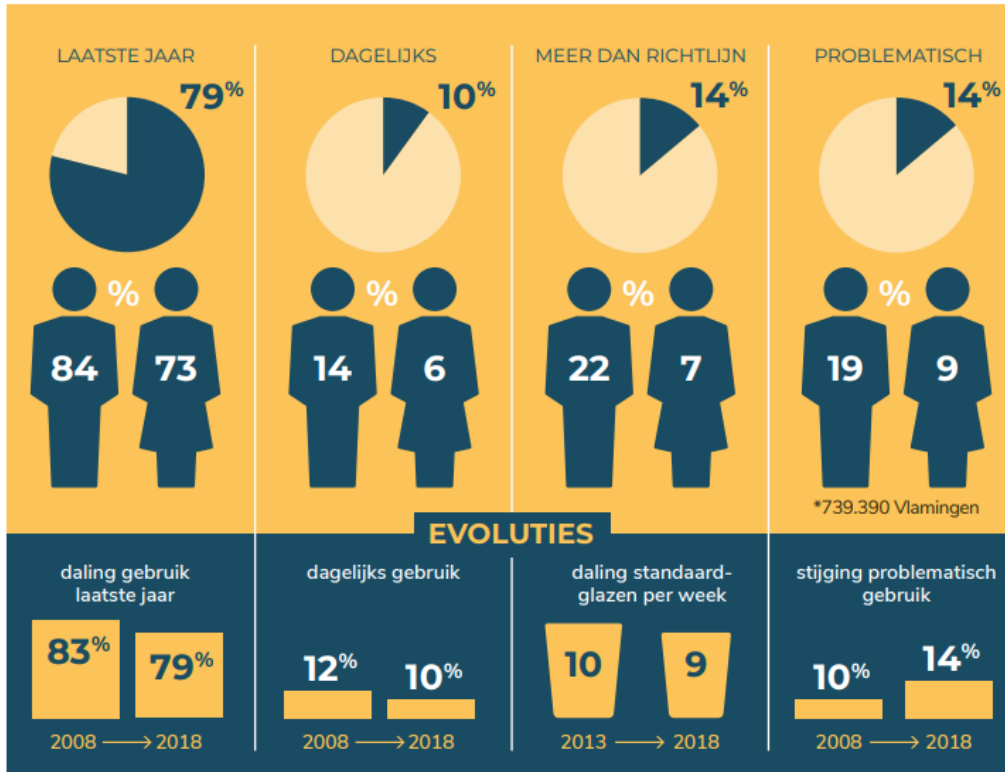

KERNCIJFERS ALCOHOL

© update oktober 2024

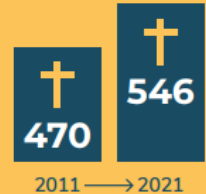

ALCOHOLGEBRUIK VOLWASSENEN

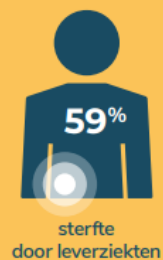

STERFTE DOOR ALCOHOLGEBRUIK

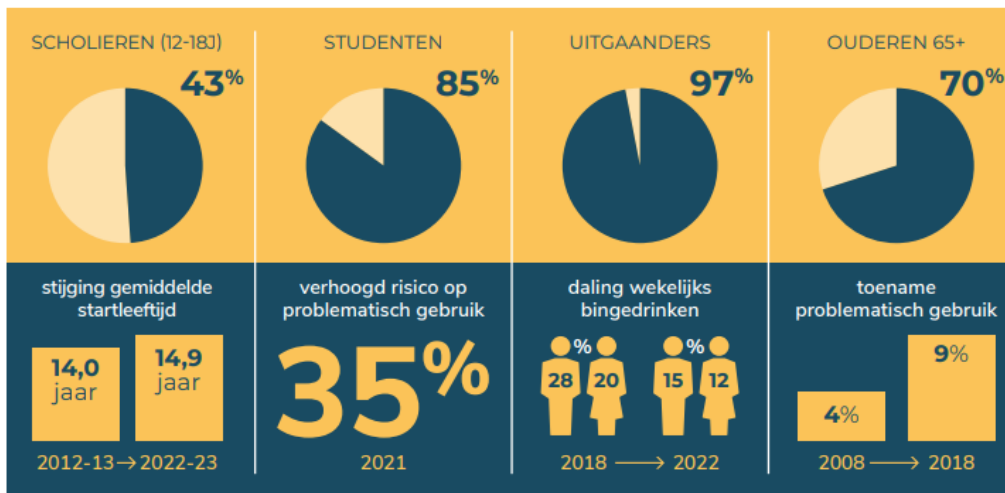
stijging sterfte door alcoholgebruik

belangrijkste doodsoorzaken

ALCOHOLGEBRUIK SUBGROEPEN - LAATSTE JAAR

DEFINITIES

Preventieve richtlijn: niet meer dan 10 standaardglazen alcohol per week drinken

Risikant drinken: meer alcohol drinken dan de preventieve richtlijn

Problematisch gebruik: wordt gemeten via CAGE-instrument of AUDIT-C

Bingedrinken: gebruik van 6 of meer standaardglazen alcohol voor mannen en 4 of meer standaardglazen voor vrouwen, in een periode van twee uur

BEHANDELINGSKLOOF

Inhoudstafel

Gemiddeld alcoholverbruik.....	3
Alcoholgebruik bij volwassenen	3
Socio-economische verschillen in alcoholgebruik.....	4
Alcoholgebruik bij ouderen	5
Alcoholgebruik in secundair onderwijs	5
Alcoholgebruik in hoger onderwijs	6
Alcoholgebruik in uitgaansleven.....	7
Drankvoorkeur	7
Sterfte	8
Hulpvraag	9
Verkeer	11
Misdrijven alcohol.....	12
Aanbod en markt	12
Overheidsuitgaven.....	13
Draagvlak alcoholbeleidsmaatregelen	13
Deelname Tournée Minérale.....	14

Gemiddeld alcoholverbruik (15+ jaar, België)

WHO, Global Health Observatory Data Repository 2020 (Europese Regio)

- In 2020 dronk de Belg gemiddeld 8,4 liter pure alcohol per persoon. Dit was een daling tegenover 2019 (9,2 liter) en tegenover tien jaar geleden in 2010 (10,3 liter).
- In vergelijking met andere EU-landen stond België daarmee op de 23ste plaats in een rangschikking van minste consumptie naar meeste consumptie. In België was het totaal gemiddeld alcoholgebruik lager dan Fraenkrijk (10,4 liter) maar hoger dan Nederland (8,2 liter).

Alcoholgebruik bij volwassenen (18+ jaar, Vlaanderen)

Alcoholgebruik laatste jaar

Sciensano, Preventiebarometer 2022

- In 2022 dronk 82% van de volwassen Vlamingen het afgelopen jaar alcohol. Meer mannen (85%) dan vrouwen (79%) dronken het afgelopen jaar alcohol.

Sciensano, Gezondheidsenquête 2018

- In 2018 dronk 79% van de volwassenen het afgelopen jaar alcohol. Dit was een daling tegenover 2013 (84%) en een daling tegenover tien jaar eerder 2008 (83%).
- Meer mannen (84%) dan vrouwen (73%) dronken het afgelopen jaar alcohol.
- In de leeftijdsgroep 35-44 jaar dronken de meeste volwassenen het afgelopen jaar alcohol (84%).

Dagelijks alcoholgebruik

Sciensano, Preventiebarometer 2022

- 7% dronk het afgelopen jaar dagelijks alcohol. Dagelijks alcoholgebruik kwam meer voor bij mannen (8%) dan vrouwen (5%). Dagelijks alcoholgebruik komt vooral voor bij 65-74-jarigen (13%) en 75-plussers (15%).

Sciensano, Gezondheidsenquête 2018

- In 2018 dronk 10% van volwassenen het afgelopen jaar dagelijks alcohol. Dit is een daling tegenover 2013 (14%). Tien jaar eerder in 2008 dronk 12% dagelijks alcohol.
- Ruim dubbel zoveel mannen (14%) als vrouwen (6%) dronk dagelijks alcohol.
- Dagelijks alcoholgebruik ligt het hoogst bij 75-plussers (17%).

Hoeveel drinken mensen?

Sciensano, Gezondheidsenquête 2018

- In 2018 dronken volwassenen wekelijks gemiddeld 9 glazen alcohol. In 2013 bedroeg dat 10 glazen.
- Mannen dronken wekelijks gemiddeld meer glazen alcohol dan vrouwen (11 versus 7).
- 55-64-jarigen dronken wekelijks het meeste alcohol (gemiddeld 11 glazen per week).

Risicant alcoholgebruik

Sciensano, Preventiebarometer 2022

- 10% dronk meer dan de preventieve richtlijn voorschrijft. Dit kwam meer voor bij mannen (16%) dan vrouwen (5%). Risicant alcoholgebruik kwam meer voor bij de 55-64-jarigen (14%) en de 65-74-jarigen (13%) dan bij de andere leeftijdsgroepen.

Sciensano, Gezondheidsenquête 2018

- In 2018 dronk 14% van volwassenen meer alcohol dan de preventieve richtlijn voorschrijft. Het ging om 739.390 Vlamingen. 86% hield zich aan de preventieve richtlijn. In 2013 bedroeg dit aandeel 17%.
- Meer mannen dan vrouwen dronken meer alcohol dan de preventieve richtlijn voorschrijft (22% versus 7%).
- De leeftijdsgroep 55-64 jaar telde de meeste volwassenen die meer alcohol dronken dan de preventieve richtlijn voorschrijft (20%).

Bingedrinken¹

Sciensano, Gezondheidsenquête 2018

- Bij 4% van de volwassenen kwam minstens wekelijks bingedrinken voor.
- Wekelijks bingedrinken kwam meer voor bij volwassen mannen dan vrouwen (6% versus 2%).
- De leeftijdsgroep 18-24 jaar bevatte de meeste volwassenen die wekelijks bingedrinken (11,6%).

Problematisch gebruik volgens CAGE-vragenlijst¹

Sciensano, Gezondheidsenquête 2018

- In 2018 was voor 14% van de volwassenen die het afgelopen jaar alcohol dronken, het alcoholgebruik ooit problematisch. Het ging om 739.390 Vlamingen. Dat was een toename tegenover 2013 (10%) en tegenover 2008 (10%).
- Er waren dubbel zoveel mannen dan vrouwen waarbij het gebruik van alcohol ooit problematisch was (19% versus 9%).
- In de leeftijdsgroep 18-24 jaar zaten de meeste volwassenen waarvan het alcoholgebruik ooit problematisch was (20%).

Stoppen met alcoholgebruik

Preventiebarometer, 2022

- 6% van de volwassenen die het afgelopen jaar alcohol dronken, probeerde het afgelopen jaar om te stoppen.
- 6% had de intentie om in de komende 12 maanden te stoppen.

Socio-economische verschillen in alcoholgebruik (18+ jaar, Vlaanderen)

Sciensano, Gezondheidsenquête 2018

- Het gebruik van alcohol hing nauw samen met de socio-economische status.
- 89% van de hoogst opgeleiden dronk het afgelopen jaar alcohol tegenover 46% van de laagst opgeleiden.
- 4% van de hoogst opgeleiden deed wekelijks aan bingedrinken tegenover 2% van de laagst opgeleiden.

¹ Dit werd voor het eerst in 2018 op deze manier bevraagd waardoor geen uitspraken mogelijk zijn over evoluties.

- 16% van de hoogst opgeleiden dronk wekelijks meer alcohol dan de preventieve richtlijn voorschrijft tegenover 5% van laagst opgeleiden.
- Tussen de laag- en hoogopgeleiden was er geen verschil in de prevalentie van dagelijks drinken, in het gemiddeld aantal gedronken glazen per week en in ooit problematisch gebruik van alcohol.
- 90% van de personen uit de hoogste inkomensgroep dronk het afgelopen jaar alcohol tegenover 59% van de personen uit de laagste inkomensgroep.
- 4% van de personen uit de hoogste inkomensgroep deed wekelijks aan bingedrinken tegenover 2% van de van de personen uit de laagste inkomensgroep.
- Tussen de lagere- en hogere-inkomensgroepen was er geen verschil in dagelijks drinken, in het gemiddeld aantal gedronken glazen per week, in wekelijks meer alcohol dan de preventieve richtlijn drinken en in de prevalentie van ooit problematisch gebruik van alcohol.

Sciensano, Preventiebarometer 2022

- In 2022 kwam het gebruik van alcohol tijdens het laatste jaar, dagelijks alcoholgebruik en riskant alcoholgebruik vooral voor bij hoog- en middenopgeleide personen.

Alcoholgebruik bij ouderen (65+ jaar, Vlaanderen)

Sciensano, Gezondheidsenquête 2018

- In 2018 dronk 70% van de ouderen het afgelopen jaar alcohol. In 2013 dronk 73% van de ouderen het afgelopen jaar alcohol. Tien jaar eerder in 2008 was dat 74%.
- 16% dronk dagelijks alcohol. In 2013 dronk 19% van de ouderen het afgelopen jaar alcohol. Tien jaar eerder in 2008 was dat ook 19%.
- In de leeftijdsgroep 65-74 jaar dronken de meeste ouderen het afgelopen jaar alcohol (77%). 75-plussers waren de grootste groep dagelijkse drinkers (17%).
- Onder ouderen waren er meer mannen (80%) dan vrouwen (61%) die het afgelopen jaar alcohol dronken en meer mannen (23%) dan vrouwen (10%) die dagelijks alcohol dronken.
- Het afgelopen jaar dronken heel wat meer ouderen met een hogere opleiding (88%) dan personen met een lagere opleiding (52%) alcohol. Dat gold ook voor dagelijks gebruik van alcohol (25% versus 5%).
- 12% van de ouderen dronk in 2018 wekelijks meer alcohol dan de preventieve richtlijn voorschrijft. In vergelijking met 2013 bleef dit stabiel.
In 2018 was bij 9% van de ouderen die het afgelopen jaar alcohol dronken het alcoholgebruik ooit problematisch volgens de CAGE-vragenlijst. Dit was een toename tegenover tien jaar eerder in 2008 (4%). In 2013 ging het om 7%.

Alcoholgebruik in secundair onderwijs (12-18 jaar, Vlaanderen)

VAD-leerlingenbevraging, 2022-2023

Alcoholgebruik

- In 2022-2023 bedroeg het laatstejaarsgebruik van alcohol bij jongeren 43%. 10% dronk regelmatig² alcohol. Zowel het laatstejaarsgebruik als het regelmatig gebruik daalde tegenover het voorgaande schooljaar 2021-2022 (respectievelijk 49% en 14%) en tegenover tien jaar eerder in 2012-2013 (respectievelijk 56% en 17%).

² Regelmatig betekent minstens eenmaal per week tot dagelijks.

- De dalende tendens stelde zich vooral bij jongeren onder de 16 jaar. Bij hen daalde het oitgebruik van 52% naar 34% en het laatstejaarsgebruik van alcohol van 37% naar 27% tussen 2012-2013 en 2022-2023.
- De gemiddelde beginleeftijd waarop jongeren startten met het gebruik van alcohol schoof op van 14 jaar in 2012-2013 naar 14,9 jaar in 2022-2023.
- Van de leerlingen van 12-14 jaar dronk 19% het afgelopen jaar alcohol en 1,3% regelmatig. Van de 17-18-jarigen dronk 74% het afgelopen jaar alcohol en 27% regelmatig.
- Meer jongens dan meisjes dronken regelmatig alcohol (12% versus 8%). Bij jongens deed zich sinds 2000-2001 een grote daling voor en bij meisjes niet waardoor de verschillen tussen jongens en meisjes verkleinen.

Risicant alcoholgebruik

- Risicovolle gebruikspatronen zoals bingedrinken of dronkenschap volgden de dalende tendens niet.
- In 2022-2023 was 2% van de jongeren regelmatig dronken. Dat was gelijkaardig in 2012-2013 (2%). In 2021-2022 ging het om 4% van de jongeren.
- Meer jongens (3%) dan meisjes (1%) waren regelmatig dronken.
- 2% van de 15-16-jarigen zei regelmatig dronken te zijn tegenover 6% van de 17-18-jarigen.
- Wekelijks bingedrinken kwam in 2022-2023 voor bij 3% van de jongeren. Dat was gelijkaardig in 2013-2014 (%). In 2021-2022 ging het om 5% van de jongeren.
- Er was nagenoeg geen verschil in wekelijks bingedrinken tussen jongens (4%) en meisjes (3%).
- Wekelijks bingedrinken kwam vooral voor bij de 15-16-jarigen (4%) en de 17-18-jarigen (10%).

Alcoholgebruik in hoger onderwijs (Studenten, Vlaanderen)

VAD-studentenbevraging, 2021

Alcoholgebruik³

- In 2021 bedroeg het laatstejaarsgebruik van alcohol bij studenten 85%. Dat was een daling tegenover 2017 (94%).
- Het laatstejaarsgebruik verschilde weinig tussen mannen (86%) en vrouwen (84%).
- Mannelijke studenten dronken gemiddeld 14,3 standaardglazen alcohol per week, vrouwelijke studenten gemiddeld 5,1.
- Het gemiddeld aantal gedronken glazen per week daalde tussen 2017 en 2021 van 12,9 naar 9,2.

Risicant alcoholgebruik

- In 2021 kwam wekelijks bingedrinken bij 7% van de studenten voor, wekelijks indrinken eveneens bij 7%. Tegenover 2017 daalde het wekelijks bingedrinken (11%) en het wekelijks indrinken (15%).
- Minstens wekelijks bingedrinken (10% versus 5%) en minstens wekelijks indrinken (10% versus 5%) kwam meer voor bij mannen dan vrouwen.
- 11% van de studenten dronk minstens wekelijks zoveel dat ze zich dronken voelen.⁴ Dat kwam meer voor bij mannen (17%) dan vrouwen (5%).
- 25% van de studenten dronk in 2021 wekelijks meer alcohol dan de preventieve richtlijn voorschrijft. In 2017 was dat aandeel studenten groter (37%).

³ Hou er rekening mee dat dit onderzoek plaatsvond tijdens de derde golf van de coronapandemie in 2021.

⁴ Dit werd voor het eerst in 2021 bevestigd dus we kunnen geen evoluties geven.

- Meer mannelijke dan vrouwelijke studenten dronken wekelijks meer alcohol dan de preventieve richtlijn voorschrijft (37% versus 15%).
- In 2021 had 35% van de studenten die het afgelopen jaar dronken een verhoogd risico op problematisch gebruik.ⁱⁱ Dat betekende een sterke daling tegenover 2017 (51%).
- Er waren meer mannelijke dan vrouwelijke studenten met een verhoogd risico op problematisch gebruik (42% versus 29%).

Alcoholgebruik in uitgaansleven (Uitgaanders, Vlaanderen)

VAD-uitgaansonderzoek, 2022

Alcoholgebruik

- In 2022 dronk 97% van de uitgaanders het laatste jaar alcohol. Tegenover 2018 bleef dit gelijk (97%). Tegenover tien jaar geleden in 2012 was dat een stijging (90%).
- Ook nam het aandeel uitgaanders dat regelmatig alcohol dronk toe van 58% in 2012 naar 71% in 2022.
- Regelmatig alcohol drinken nam meer toe bij vrouwen (van 50% naar 68%) dan bij mannen (van 64% naar 75%).
- Het aandeel uitgaanders dat dagelijks alcohol dronk bleef min of meer gelijk tussen 2012 (6%), 2018 (4%) en 2022 (5%).
- Dagelijks alcohol drinken kwam bij dubbel zoveel mannen (7%) als vrouwen (3%) voor.

Risicant alcoholgebruik

- Bij 13% van de uitgaanders kwam in 2022 minstens wekelijks bingedrinken voor. Tegenover 2018 was dat een daling (25%).
- Minstens wekelijks bingedrinken kwam meer voor bij mannen (15%) dan vrouwen (12%). Maar de kloof werd stilaan kleiner (in 2018 nog 28% versus 20%).
- In 2022 was voor 75% van de uitgaanders die het afgelopen jaar alcohol dronken, het alcoholgebruik matig risicovol en voor 24% hoog risicovol. Tegenover 2012 betekende dat een daling (resp. 77% en 27%).ⁱⁱⁱ
- Er waren meer mannelijke (35%) dan vrouwelijke (16%) uitgaanders bij wie het alcoholgebruik hoog risicovol was.

Drankvoorkeur

Gemiddeld alcoholverbruik (15+ jaar, België)

WHO, Global Health Observatory Data Repository 2020 (European Region)

- Belgen dronken in 2020 gemiddeld 3,6 liter pure alcohol uit bier, 3,3 liter pure alcohol uit wijn, 1,1 liter pure alcohol uit sterkedrank en 0,4 liter pure alcohol uit andere alcoholische dranken.
- Tussen 2010 en 2020 namen vooral de consumptie van bier (-28%) en sterke drank (-26%) sterk af, die van wijn in mindere mate (-11%).

Alcoholgebruik naar dranktype (18+, Vlaanderen)

Indiville, Attitudes over alcohol, 2024

- In een gemiddelde week dronken volwassenen 1,3 standaardglazen pils of lichte bieren en 1,6 standaardglazen wijn of schuimwijn. Daarnaast worden 0,8 standaardglazen zwaardere bieren

0,4 standaardglazen sterke drank en 0,4 standaardglazen aperitieven gedronken tijdens een gemiddelde week.

- Het aantal gedronken standaardglazen lichte bieren ligt hoger bij mannen (2 glazen) dan bij vrouwen (0,6 glazen).
- Het aantal standaardglazen lichte bieren ligt hoger bij 18-24 jarigen (1,9 glazen) dan bij 65+ jarigen (1 glas). 65+ jarigen dronken meer wijn of schuimwijn (2,3 standaardglazen) dan 18-24-jarigen tegenover 0,8 standaardglazen).

Alcoholgebruik naar dranktype bij studenten (Studenten, Vlaanderen)

VAD-studentenbevraging, 2021

- Onder studenten die de laatste 12 maanden alcohol dronken, werden wijn (73%), sterkedrank (69%) en lichte bieren (66%) door de grootste groep gedronken tijdens de lesperiodes.
- Lichte bieren (28%) en wijn (21%) werden door de grootste groep studenten regelmatig gedronken (minstens 1 keer per week).

Gebruik alcoholvrije dranken (18+ jaar, Vlaanderen)

Indiville, attitudes over alcohol, 2024

- 68% van de volwassenen dronk al eens alcoholvrij bier of alcoholvrije wijn. 48% deed dat het afgelopen jaar, 8% het afgelopen weekend.
- 48% van de volwassenen die het afgelopen jaar alcohol dronken, gaven aan geen of minder alcohol te drinken indien alcoholvrij bier of wijn beschikbaar was.

Sterfte (Algemene bevolking, Vlaanderen)

Vlaanderen Departement Zorg, Statistiek van de doodsoorzaken, 2021

- In 2021 waren er 546 sterfgevallen als rechtstreeks gevolg van alcoholgebruik⁵. In 2020 waren er 611 sterfgevallen en tien jaar eerder in 2011 waren dat 470 sterfgevallen.
- Bij 392 mannen en 154 vrouwen werd het overlijden rechtstreeks toegeschreven aan alcoholgebruik.
- Sterfte door alcoholgebruik kwam vooral voor bij 55-64-jarigen en dit zowel bij mannen als vrouwen.
- Alcoholische leverziekte was de meest voorkomende doodsoorzaak (59%), gevolgd door psychische en gedragsstoornissen door alcoholgebruik (31%).
- Tussen 2011 en 2021 steeg het aantal sterfgevallen door alcoholische leverziekten licht van 281 naar 320. Het aantal sterfgevallen door psychische en gedragsstoornissen nam licht toe van 136 naar 168.

⁵ Het gaat hier uitsluitend over de sterfgevallen waar alcohol als primaire doodsoorzaak wordt genoemd. Meer toelichting hierover vind je in het achtergronddocument bij de factsheets.

Behandelingskloof

KuLeuven, European Study on Epidemiology of Mental Disorders (ESEMeD), België, 2001-2002

- Personen met een alcoholgerelateerde stoornis zochten gemiddeld pas voor het eerst hulp na 18 jaar. 13% deed dit al binnen het jaar waarin de stoornis ontstond. Uiteindelijk zochten de meeste personen wel hulp (61%).

Huisarts

KuLeuven, Academisch centrum huisartsgeneeskunde, Intego-tool, Vlaanderen, 2023

- In 2023 was de prevalentie van chronisch alcoholmisbruik bij patiënten in een huisartsenpraktijk 15,3 op 1.000 patiënten. In 2013 was dat 21,6 op 1.000 patiënten.
- De prevalentie van acuut alcoholmisbruik bij patiënten in een huisartsenpraktijk was in 2023 0,6 op 1.000 patiënten. In 2013 was dat 0,6 op 1.000 patiënten.

Online zelftest

De Druglijn, Vlaanderen, 2023 / Alcoholhulp, Vlaanderen, 2023

- Bij De Druglijn was de online zelftest over alcohol voor meerderjarigen (14.982 keer ingevuld) de op één na populairste zelftest na gamen voor -18 jarigen (19.445 keer ingevuld). Dat was minder vergeleken met 2022 (18.522 keer ingevuld) en met 2013 (22.135 keer ingevuld).
- Sinds 2012 was er ook een zelftest alcohol voor -18-jarigen. Het aantal invullers verdubbelde tussen 2013 en 2023 (van 2.933 naar 7.390). In 2022 werd deze zelftest 6.623 keer ingevuld.
- In 2023 werden 11.125 zelftesten ingevuld op alcoholhulp.be. Dat waren er minder dan in 2022 (12.655) en minder dan in 2013 (21.103).

Online zelfhulp

De Druglijn, Vlaanderen, 2023 / Alcoholhulp, Vlaanderen, 2023

- In 2023 waren er 171 nieuwe aanmeldingen voor alcohol in het online zelfhulpprogramma DASH bij De Druglijn. Tegenover 2022 was dat een stijging (130 nieuwe aanmeldingen) en tegenover 2018 (181 nieuwe aanmeldingen) was dat een daling.
- In 2023 waren er 1.087 aanmeldingen voor de zelfhulpmodule op alcoholhulp.be. Dat waren er evenveel als in 2022 (1.086) maar minder dan in 2013 (1.303).
- De zelfhulpmodule van alcoholhulp.be werd door iets meer vrouwen (55%) dan mannen (45%) gebruikt. Vooral personen tussen 35 en 44 jaar meldden zich aan.

Online begeleiding

Alcoholhulp, Vlaanderen, 2023

- In 2023 schreven zich 622 personen in voor online begeleiding op alcoholhulp.be. Dat waren er minder dan in 2022 (653) en minder dan in 2013 (786).
- De online begeleiding werd vooral gevolgd door vrouwen (53%) en personen van 35-44-jaar .

Contacten bij De Druglijn

De Druglijn, Vlaanderen 2023

- Alcohol was het middel waarover De Druglijn in 2023 het meest vragen kreeg. In 2023 ging 29% (n=1.986) van de contacten bij de Druglijn over een specifiek middel over alcohol.

- Sinds 2013 was er een stijgende trend in het aandeel contacten over alcohol van 27% (n=1.475) naar 29%. In 2022 ging 30% (n=2.311) van de contacten over alcohol.

Ambulante behandeling bij Centrum Geestelijke Gezondheidszorg (CGG)

Vlaanderen Departement Zorg, Zorgatlas-EPD-data, Vlaanderen, 2022

- In 2022 had 4% (2.181) van alle zorgperiodes (58.203) in alle CGG van Vlaanderen en Brussel betrekking op een persoon met een verslaving aan alcohol.
- Het percentage zorgperiodes voor een verslaving aan alcohol was ongeveer gelijk in 2021 (4% en 2.047 zorgperiodes) en lag lager dan tien jaar eerder, in 2012 (6% en 3.523 zorgperiodes).
- Vooral mannen waren in behandeling voor alcohol (63%).
- Tussen 2012-2022 nam het aandeel zorgperiodes voor mannen af (van 68% naar 63%) terwijl het aandeel voor vrouwen toenam (van 32% naar 37%).
- Bijna alle zorgepisodes (82%) gingen om volwassenen tussen 18 en 59 jaar.

Opnames via spoeddiensten⁶

FOD Volksgezondheid, MZG data, België, 2022

- In 2022 waren er in België 13.946 opnames via spoeddiensten die te maken hadden met alcoholgebruik als hoofddiagnose. Dat was een daling tegenover 2021 (14.106 opnames) en een daling tegenover 2016 (15.958 opnames).
- 7.580 (54%) opnames hadden te maken met alcoholgerelateerde stoornissen. In 67% van de gevallen ging dit gepaard met alcoholintoxicatie (5.103 opnames).
- Bekeken op het totaal aantal opnames op spoeddiensten bleef het aandeel voor opnames die te maken hadden met alcohol gelijk op 1% tussen 2016-2022.

Opnames in algemeen ziekenhuis

FOD Volksgezondheid, MZG data, België, 2022

- In 2022 waren in België 18.531 personen opgenomen in een algemeen ziekenhuis voor een hoofddiagnose in verband met alcohol. Dat betekent dat in 3 op de 1.000 opnames in algemene ziekenhuizen een hoofddiagnose in verband met alcohol voorkwam. Dat aantal steeg tegenover 2021 (18.257 opnames) en daalde tegenover 2016 (21.441 opnames).
- Bij 50% ging het om een alcoholgerelateerde stoornis, bij 32% een alcoholische leverziekte en bij 16% een andere ziekte door alcoholgebruik.
- In 69% van de opnames ging het om mannen, in 31% om vrouwen.
- Daarnaast werden 150.724 personen opgenomen bij wie de nevendiaagnose verband had met alcoholgebruik.

Behandeling in PZ en PAAZ

FOD Volksgezondheid, MPG data, België, 2022

- In 2022 werden in België in 17% (22.396 patiënten) van het totaal aantal psychiatrische opnames patiënten opgenomen met een alcoholgerelateerde stoornis. Dat was hetzelfde aandeel als in 2021 nl. 17% (21.671 patiënten) en een daling tegenover 2012 (19% en 24.403 patiënten).
- In 62% van de opnames ging het om mannen, in 38% om vrouwen.
- De meeste patiënten waren tussen 40 en 59 jaar (57%).

⁶ Deze cijfers omvatten enkel de opnames via spoeddiensten die resulteren in een klassieke of daghospitalisatie. Over het aantal ambulante spoedinterventies omwille van alcoholgebruik, die niet uitmondten in een ziekenhuisopname, zijn geen gegevens beschikbaar.

Behandeling in gespecialiseerde hulpverlening

Sciensano, Treatment Demand Indicator, Vlaanderen, 2023

- Alcohol was in 2023 verantwoordelijk voor 43% van de nieuwe behandel episodes in de gespecialiseerde drughulpverlening in Vlaanderen. Dat was hetzelfde aandeel vergeleken met 2022 (44%) en een daling vergeleken met 2015 (50%).
- Het ging om 8.338 behandel episodes. Dat was een toename vergeleken met 2022 (7.821 behandel episodes) en een daling vergeleken met 2015 (9.346 behandel episodes).
- De meeste behandelingen voor alcohol gebeurden residentieel (85%).
- 65% zijn mannen. De meesten waren 40 jaar of ouder (68%).
- De gemiddelde leeftijd van de personen in behandeling voor alcohol is 45,6 jaar. Die gemiddelde leeftijd daalde met 0,8 jaar tegenover 2015 (46,4 jaar).
- 22% van de patiënten was voor het eerst in behandeling. Dat was minder dan in 2015 (28%).

Verkeer

Vaststelling rijden onder invloed van alcohol

Federale politie, België, 2023

- In 2023 voerde de federale politie 321.023 alcoholtests uit in het verkeer. Dat waren er meer dan in 2013 (256.768). Het percentage positieve tests daalde van 2% naar 1,1%.
- Het aantal proces-verbalen die de federale en de lokale politie opstelden in verband met rijden onder invloed van alcohol bleef min of meer gelijk tussen 2012 en 2022 van 46.724 tot 46.665.
- Het viel op dat vooral het aandeel proces-verbalen voor vrouwen toenam (van 14% in 2012 tot 18% in 2022).
- Vergeleken met 2012 werden in 2022 meer inbreuken voor alcohol in het verkeer vastgesteld bij personen van 55-64 jaar (van 11% naar 14%). Bij personen van 18-24 jaar daalde het percentage inbreuken (van 15% naar 9%).

Profiel van bestuurders die rijden onder invloed van alcohol

VIAS, nationale gedragsmeting over rijden onder invloed. België, 2021

- In 2021 reed 1,6% van de autobestuurders met een BAC⁷ boven de wettelijke limiet. Dit was vergelijkbaar met 2018.
- Dat de meeste bestuurders onder invloed van alcohol een alcoholgehalte van meer dan 0,8‰ hadden, kwam in tegenstelling tot vorige metingen niet meer naar voor.
- In weekendnachten was de prevalentie van rijden onder invloed van alcohol het hoogst: 7% van de bestuurders testte dan positief tegenover 4% op een weeknacht. 1% van de bestuurders testte overdag positief, zowel in de week als in het weekend.
- De proportie bestuurders onder invloed van alcohol was iets hoger bij mannen (2%) dan bij vrouwen (1%).
- Bij de 26-39-jarigen (1,8%) kwam rijden onder invloed van alcohol het meest voor, bij de 18-25-jarigen (0,8%) het minst.

Alcoholslot

VIAS, België, 2022; FOD Justitie, 2024

- In 2020 spraken de Belgische rechtbanken in 3.425 zaken de straf uit om een alcoholslot te plaatsen.

⁷ De wettelijke Bloed alcohol concentratie (BAC) bedraagt in België 0,5 promille.

- Op 1 december 2022 waren in België 1.290 voertuigen uitgerust met een alcoholslot dat opgelegd werd door een rechter in het kader van een veroordeling voor rijden onder invloed van alcohol.

Verkeersongevallen

Statbel, België, 2023

- Er waren in 2023 4.445 slachtoffers van letselongevallen in het verkeer waarbij minstens één bestuurder onder invloed was van alcohol.
- Er kwamen bij deze ongevallen 18 personen om het leven, 4.170 personen raakten lichtgewond en 257 personen zwaargewond.
- Het aantal slachtoffers van letselongevallen in het verkeer, waarbij minstens één bestuurder onder invloed was van alcohol daalde tegenover 2013 (5.657 slachtoffers). Het ging in 2013 om 11% van het totaal aantal slachtoffers van letselongevallen. In 2023 was dat 10%.

Misdrijven alcohol (Vlaanderen)

Federale politie, Politie criminaliteitsstatistiek, 2023

- In 2023 registreerden de politiediensten in het Vlaams Gewest 12.515 feiten in verband met openbare dronkenschap, sluitingsuur horecazaken, geheime stokerij, alcohol schenken aan dronken personen of andere niet nader bepaalde feiten. Dat was een stijging tegenover 2022 (12.146 feiten) en tegenover 2013 (11.643 feiten).
- Bijna alle feiten hadden te maken met openbare dronkenschap (99%).
- Bij de meeste feiten waren mannen (83%) en meerderjarigen (99%) betrokken.

Aanbod en markt

Uitgaven aan alcohol

Statbel, huishoudbudgetonderzoek, België, 2022

- Belgische huishoudens gaven 9% van hun totale budget voor voedingsmiddelen, dranken en tabak, uit aan alcoholische dranken. Het ging om de aankopen in winkels. Dit aandeel bleef over de jaren heen gelijk. In 2012 was dat 8%.
- Gemiddeld gaven huishoudens in België 566 euro aan alcohol.
- Vlamingen gaven het meeste uit aan wijn en aperitieven (341 euro).

Prijs

Eurostat, België, 2023

- Het prijsniveau van alcohol was in België 14% hoger dan het Europees gemiddelde.
- Van de 27 EU-lidstaten was alcohol het duurst in Finland⁸ (102% boven het EU-gemiddelde) en het goedkoopst in Oostenrijk (17% lager dan het EU-gemiddelde).

Controles op verkoop

FOD volksgezondheid, België, 2023

- Het aantal controles steeg van 2.721 in 2013 tot een piek van 3819 in 2023.

⁸ In Noorwegen en IJsland is alcohol nog duurder, maar dit zijn geen lidstaten van de EU-27.

- Bij 6% van de controles verliep de alcoholverkoop niet conform de reglementering. Dat was gelijkaardig aan 2013, toen ging het om 6,7%.
- Het grootste aantal inbreuken werd vastgesteld tijdens fuiven en evenementen (17%).
- Tijdens de zomer 2023 gebeurden in België via mystery shopping 764 controles op de minimumleeftijd van de alcoholverkoop. In 90% van de controles werd een inbreuk vastgesteld. De meeste inbreuken werden vastgesteld in de horeca (97%). 426 controles vonden in het Vlaams gewest plaats. Daar waren 88% inbreuken.

Overheidsinkomsten uit alcoholverkoop

FOD financiën, België, 2023

- De inkomsten die de overheid haalde uit de accijnzen op de alcoholverkoop, steeg van 689,8 miljoen euro in 2013 tot 773 miljoen euro in 2023.
- De grootste accijnsopbrengst werd overgehouden aan sterkedranken, namelijk 311,5 miljoen euro.
- Tussen 2013 en 2023 stegen de accijnsopbrengsten op sterkedrank met 15%. In dezelfde periode steeg de accijnsopbrengst van mousserende wijn en andere mousserende gegiste dranken met 30%. De accijnsopbrengst van bier daalde in dezelfde periode met 2%.

Overheidsuitgaven (België)

ACD, monitoring van de overheidsuitgaven inzake het drugsbeleid 2024

- De uitgaven van de Belgische overheid om het gebruik van psychoactieve substanties aan te pakken werden voor 2021 geschat op 1,283 miljard euro. 42% ging naar alcohol. In 2016 ging het om 1,421 miljard euro.

Draagvlak alcoholbeleidsmaatregelen (18+ jaar, Vlaanderen)

Sciensano, preventiebarometer, 2022

- Het draagvlak voor het optrekken van de minimumleeftijd voor alcohol naar 18 jaar was onder de bevolking het hoogst (78%). 65% is voor een verbod op de verkoop van alcohol in tankstations.

Indiville, evaluatie Tournée Minérale, 2023

- 81% vond dat kraantjeswater gratis moet worden aangeboden.
- 64% was voorstander van een verlaging van het maximaal toegestane BAC gehalte voor wie een auto, motor of (lichte) vrachtwagen bestuurt naar 0,0 promille.
- 56% vond dat het aantal plaatsen waar men alcohol kan kopen, moet beperkt worden.
- 57% vond dat de risico's van alcoholgebruik verplicht op de verpakking van alcoholische dranken moeten vermeld worden, 55% was voor het verplicht vermelden van het aantal standaardglazen alcohol.
- De steun voor een verbod op alcoholreclame was het kleinst (47%).

Deelname Tournée Minérale (18+ jaar, Vlaanderen)

Indiville, evaluatie Tournée Minérale, 2023

- 20% van de bevolking deed in 2024 mee aan Tournée Minérale. Tegenover 2018 (18%) was dat een kleine toename, tegenover 2023 (23%) een daling.

Methodologische info over de gebruikte bronnen en een volledige referentielijst vind je in de infofiche "[achtergrond bij de factsheets](#)".

ⁱ De CAGE-vragen: (1) Hebt u ooit het gevoel gehad te moeten minderen met drinken? ('Cut') (2) Hebt u zich ooit geïrriteerd gevoeld door kritiek op uw drinken? ('Annoyed') (3) Hebt u zich ooit schuldig gevoeld over uw drinken? ('Guilty') (4) Hebt u ooit direct na het opstaan alcohol gedronken om echt wakker te worden (of van een kater af te komen)? ('Eye-opener'). Men gaat uit van problematisch alcoholgebruik als de persoon minstens twee van de vier vragen positief beantwoordt (Ewing, 1984).

ⁱⁱ Risico op problematisch gebruik werd bij studenten gemeten via de AUDIT-C. De 'Alcohol Use Disorders Identification Test (AUDIT)' is een screeningsinstrument voor 'alcohol use disorders', een verzamelterm voor alcoholafhankelijkheid, -misbruik en -intoxicatie. AUDIT-C is de verkorte versie van de AUDIT (de eerste drie van de tien vragen), waarbij de nadruk ligt op de frequentie en kwantiteit van alcoholgebruik. De AUDIT-C vragen zijn: 1/ Hoe vaak drink je alcohol? 2/ Wanneer je drinkt, hoeveel glazen drink je dan gewoonlijk per dag? 3/Hoe vaak gebeurt het dat je 6 of meer glazen drinkt bij één enkele gelegenheid? Voor studenten is er sprake van een verhoogd risico op problematisch gebruik bij een score van 4+ of 5+ op de AUDIT-C respectievelijk voor vrouw/man.

ⁱⁱⁱ Risicovol alcoholgebruik werd bij uitgaanders gemeten via de AUDIT-C. Er is sprake van matig risicovol alcoholgebruik bij een score van 4+ of 5+ op de AUDIT-C respectievelijk voor vrouw/man. Er is sprake van hoog risicovol alcoholgebruik bij een score van 8+ op de AUDIT-C voor vrouwen en mannen.

Colofon

Contactpersoon: Else De Donder, stafmedewerker VAD.

Lay-out concept: Wim Vandersleyen

V.U.: dr. H. Peuskens, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel

© oktober 2024

VAD, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel

T 02 423 03 33 | vad@vad.be | www.vad.be

De informatie uit deze factsheet mag worden overgenomen mits vermelding van de referentie: VAD (2024).

Factsheet alcohol. VAD.

